

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate
Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Scrisorile confidențiale, de d-1 Iuliu Dragomirescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I:* Eugenia Docan cu Elena Docan.

Curtea de apel din Craiova, secț. I: Maria Atanasovici, ca tuțoare, și alții, cu Constanța și maior M. Obogeanu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de S. R.*

Scrisorile confidențiale

În timpurile moderne este consacrată juridicește noțiunea elementară de morală și de dignitate omenească a secretului scrisorilor confidențiale. Chestiunea este foarte delicată și a venit uneori și înaintea instanțelor noastre judecătorești. Scrisorile misive au făcut chiar obiectul unui discurs inaugural pe care l'a pronunțat procurorul general al Inaltei Curți de casație G. Filitti în 1895¹⁾.

Vorbesc despre scrisorile confidențiale, adică despre acele scrisori cari din termenii lor și din relațiunile persoanelor între care se schimbă, rezultă că au un caracter de intimitate atât de pronunțat încât divulgarea lor ar constitui un adevărat atentat la bunele moravuri. Ordinea publică este interesată.

O scrisoare este confidențială prin două căi: a) când din caracterul, termenii, scopul ce și-a propus și calitatea destinatarului rezultă acest lucru. Așa este decis în jurisprudență²⁾; b) sau și mai categoric, când autorul scrisorii și-a exprimat voința ca scrisoarea să-i fie restituită sau distrusă. Voința sa este eficace și suverană,

spune Planiol³⁾. Este ceea ce se întâmplă mai ales în chestiunile de natură sentimentală sau pasională. Sau, atunci când scrisoarea cuprinde interese de familie or apreciațiuni asupra unor terții, încât prin publicitatea ei, s'ar produce o perturbare în ordinea socială.

Divulgarea și publicarea unei scrisori confidențiale poate să fie făcută sau de către destinatarul ei sau de către un terțiu. În ce privește pe terțiu, codul penal edictează pedepse criminale, atunci când acest terțiu are calitatea de funcționar administrativ. Art. 156 din codul penal prevede acest caz. Când însă terțul nu este funcționar administrativ, ci un particular, atunci se disting două cazuri. Dacă particularul și-a însușit scrisoarea prin mijloace ilicite și își permite să o dea publicității, se face pasibil de pedepsele prevăzute pentru furt sau escrocherie, după modalitatea mijloacelor de cari s'a servit pentru a intra în posesiunea ei. Iar dacă particularul deține scrisoarea confidențială chiar dela destinatarul sau destinatarul ei, fără voința autorului, ambii se fac complicitii unui abuz de încredere.

Divulgarea unei scrisori confidențiale a fost socotită totdeauna ca o infamie. Cicerone susține că destinatarul se face culpabil de o crimă de lese-humanitate. În timpul revoluțiunii franceze, prin decretul din 10/14 Aug. 1790, s'au edictat pedepse criminale pentru publicitatea unor asemenea scrisori. Art. 25 din Constituția noastră erijază principiul că secretul scrisorilor este inviolabil.

Toți publicității, din toate timpurile, au înfierat monstruoșitatea destinatarului care, abuzând de încrederea celui ce i-a încredințat în taină sufletul și inima, se apucă să expună în public această confiență. Și Lamartine, cu ocaziunea proiectului de lege asupra proprietății literare, se exprimă în modul următor :

1) Vezi *Dreptul* No. 54 din 1905, pag. 445 și Bulet Cas. 1895, pag. 1060.

2) Rennes, 12 Febr. 1894; Dijon, 3 Aprilie 1868 (Sirey 69. 2. 46); Nancy, 11 Martie 1869 (Sirey, 69. 2. 113).

3) Planiol, I, pag. 824. Cas. 9 fevr. 1881. D. 82. 1. 73. Sirey, 81. 1. 193.

«Am pus scrisorile într'o categorie a parte. Ele sunt manifestări confidentiale, în care omul, iar nu scriitorul, se predă el însuș încrederii, iar nu publicității, fără a avea în vedere vre-un interes. Acest lucru nu constituie pentru noi o proprietate ale cărei condițiuni să poată fi regulate de o lege fiscală, ci o personalitate, și trebuie apărată de legile scrise asupra defăimării, asupra abuzului de încredere și de legile nescrise ale moralei, ale delicatetei și ale onoarei. Legislațiunea conștiinței publice nu se scrie; ea se citește în opinia publică și în moravuri, și are drept pedeapsă dezonoarea».

În ce privește faptul de a se ști cui aparține o scrisoare confidentială, jurisprudența este împărțită. Unii susțin că aparține ca un drept de proprietate destinatarului. Casația franceză⁴⁾ a interzis erezilor unei succesiuni de a lua cunoștință de scrisorile trimise de un coerede autorului lor și care le revendică proprietatea. Această hotărâre este adnotată de Labbé, și iată ce susține ilustrul jurisconsult :

«Destinatarul este proprietarul scrisorii; el are drept de a o conserva. Poate el să dispună de scrisoarea confidentială ce i-a fost trimisă? Nu. Autorul scrisorii a reținut un drept. Destinatarul nu ar putea să dea publicității corespondența pe care a primit-o, fără consimțământul autorului ei. El are proprietatea scrierei, instrumentului, dar nu a gândirii și nici a expresiunii. El nu are proprietatea literară și nici dreptul reproducției; el nu are drept de a scoate un profit mercantil dintr'o comunicație cu totul amicală, cu totul străină de considerațiuni de interes pecuniar. Autorul s'a ușurat într'o scrisoare conținând sufletul său. El n'a cedat dreptul de a face bani din cugetările și din sentimentele sale fixate și perpetuate prin scrisoare.

«Abstracțiune făcând de această chestiune de proprietate literară, necesitatea consimțământului autorului lor derivă dintr'o rațiune morală. Scrisoarea a fost alcătuită spre a fi citită, și nu spre a fi publicată. Scrisoarea este o mărturie a vieții intime, a vieții private a omului».

Doctrina acordă destinatarului proprietatea scrisorii, interzicând însă în unanimitatea autorilor: R. Rousseau⁵⁾, Legrin⁶⁾, Baudouin⁷⁾, Vanier⁸⁾, cari au tratat această importantă chestiune, divulgarea conținutului lor. Tribunalele admit numai într'o singură împrejurare producerea scrisorilor confidentiale, indiferent de mijloacele prin care s'a ajuns în posesiunea lor: în materie de divorț. În nici

un alt caz tribunalele nu admit prezentarea și citirea publică a scrisorilor confidentiale. Și jurisprudența belgiană este categorică în această privință⁹⁾:

»Tribunalele au înlăturat scrisorile cari nu au intrat în mâinile detentorilor decât prin mijloace ilicite și de altă parte orcât de legitimă ar fi această posesie, ele au îndepărtat și scrisorile cari nu erau indispensabile apărării aceluia care le invocă, și nu erau produse decât în scopul de a vătăma uneia din părți».

Și nu numai în acest caz tribunalele au avut cel mai mare scrupul în admiterea unor astfel de probe. Cu ocaziunea procesului despre care am vorbit mai sus, când un erede și-a revendicat scrisorile confidentiale, instanța de fond a refuzat permisiunea de a se citi scrisorile nu numai în ședință publică, dar chiar în fața părților, și a dispus cercetarea lor în camera de consiliu spre a stabili cari au și cari nu au caracter confidential.

Noi credem însă cu tribunalul din Rennes, cu Curtea din Limoges¹⁰⁾ și cu tribunalul din Paris¹¹⁾, că destinatarul nu este decât un depozitar al scrisorii, care poate să-i fie reclamată în orice moment de către autorul ei. Cel ce divulgă o scrisoare confidentială, pe lângă o infamie, comite și un învederat abuz de încredere, care nu trebuie să găsească circumstanțe atenuante înaintea tribunalelor represive. Publicarea unor asemenea scrisori ar da naștere la cele mai intolerabile vexațiuni, la șantajii și la escrocherii. În momentele de intimitate și de încredere în cari asemenea scrisori au fost trimise, autorul n'a precugetat la nici un interes, negreșit, cu atât mai puțin la posibilitatea de a prejudicia cuiva. Chiar în scrisorile cari conțin injuriile cele mai sângeroase, lipsa de prejudiciu moral sau material fiind înlăturată, nu pot fi reprimate. Doctrina și jurisprudența le legitimează chiar când astfel de scrisori răspund unor scrisori sau acte ofensive ale destinatarului. Cu atât mai mult când scrisorile sunt rezultatul pasiunii reciproce, al geloziei sau al provocațiilor morale. Psihologia le justifică și morală le tolerează. Dar nici morală nu tolerează, nici justiția nu permit ca cineva să fie pe o așa treaptă de degradare omenească să răspândească scrisorile ce le-a primit, orcare ar fi conținutul lor, mai ales când ele sunt provocate de atitudinea destinatarului sau destinatarei.

Legea scutește de sancțiune un singur caz, și anume în materie criminală. Când scrisorile unui autor pot servi ca dovadă a unui asasinat. Dar și în acest caz...

IULIU DRAGOMIRESCU

Avocat

4) Sirey, 81. 1. 93.

5) *Traité theorique et pratique de la jurisprudence par lettre missive.*

6) *Du secret des lettres missives.*

7) *Des lettres missives.*

8) *Des lettres missives.*

9) Cas. Bruxelles, 29 Ianuarie 1873.

10) 17 Iunie 1824.

11) 11 Iunie 1875.

JURISPRUDENȚA ROMANA**INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE**

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 29 Septembrie 1910

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Eugenia Docan cu Elena Docan

DONAȚIUNI ÎNTRE VII.— NEREVOCARE ÎN TIMPUL VIEȚEI DONATORULUI.— DACĂ POT FI ATACATE DUTĂ MOARTEA DONATORULUI.— ART. 1697 COD. CALIMACH.

DONAȚIUNI.— NULITATEA PREVĂZUTĂ DE ART. 940 COD. CIV.— DACĂ E DE ORDINE PUBLICĂ.— NERETROACTIVITATE.

1° Potrivit art. 1697 cod. Calimach, numai soțul dăruitor având dreptul a cere anularea donațiunei, fie directă sau indirectă, fie pe față sau deghizată, urmează că din moment ce soțul donator a murit fără ca să fi cerut revocarea darului în timpul vieții sale, donațiunea rămâne valabilă și neatacabilă, iar faptul că donatorul a încetat din viață sub imperiul legii celei nouă nu schimbă nimic în aplicarea acestor principii, de oarece din moment ce darul a fost făcut sub imperiul codului Calimach, sunt aplicabile dispozițiile art 1697 ale acestui cod.

2° Nulitatea donațiunilor cuprinsă în art. 940 cod. civil, fiind prevăzută numai în favoarea moștenitorilor rezrenvari pentru ocrotirea unui interes pecuniar, și nicidecum de ordine publică, urmează că această nulitate nu se poate aplica și la o donațiune făcută sub codul Calimach, de oarece legea nouă nu poate avea efect retroactiv și nu se poate aplica la drepturile cari derivă din contracte încheiate mai înainte și cari constituiesc drepturi câștigate.

No. 486.— Respins, ca neintemeiat, recursul făcut de Eugenia Docan contra deciziunei Curței de apel din Iași, secția I, cu No. 102 din 1909, dată în proces cu Elena Docan.

S'au ascultat: d-l avocat V. Sculy-Logotetides, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați G. Burghele și P. Missir, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

I. «Exces de putere, violarea legii contractului (art. 969 cod. civil). Pentru a înlătură autoritatea lucrului judecat, invocată de d-na Elena Docan, rezultând din deciziunea definitivă a Curței de apel din Iași, No. 137 din 1897, am dovedit cu act seris și subscris de d-sa, că a renunțat categoric la efectul lucrului judecat, și anume din scrisoarea originală din 17 Noembrie 1897, posterioară hotărârii, în care, printre alte declarațiuni, stă și următoarea: «Eu îți

repet încă că-ți las deplină libertate de a lua parte de averea pe care tatăl tău ți-o lasă numai ca să fii liberă, atât».

«Și când prin acțiunea dedusă astăzi prin judecată, am cerut acea parte de avere, și anume jumătate din moșia Dimăcheni, cum glăsuște testamentul tatălui meu, mama mea se pune în dosul autorității lucrului judecat, iar Curtea de Iași, prin vădit exces de putere, înlătură această renunțare categorică invocată de mine, violând astfel legea contractului dintre noi, părțile litigante, consacrată prin art. 969 cod. civil».

Având în vedere că Eugenia Docan a revendicat dela mama sa Elena Docan, în baza testamentului defunctului său tată; că Elena Docan i-a opus autoritatea lucrului judecat rezultând din deciziunea Curții de apel secț. II din Iași No. 137 din 8 Octombrie 1897, prin care se constată că dânsa are dreptul de proprietate asupra întregii moșii Dimăcheni, și că defunctul său soț Ioan Docan testând în favoarea ficei sale Eugenia jumătate din această moșie, a dispus de o avere care nu-i aparține; că atunci, Eugenia Docan a pretins că mama sa a renunțat expres la efectele lucrului judecat, ce ar rezultă din această deciziune, și ca dovadă a invocat scrisoarea mamei sale cu data de 17 Noembrie 1897 în care între altele se cuprinde și frasa reproducă în motivul de casare;

Considerând că Curtea de apel constată că pe lângă termenii din textul scrisoarei invocată de recurentă, mai sunt și alții și mai ales o frază prin care Elena Docan arată ficei sale că și legile îi dau deplină și întregă dreptate și Curtea luând în considerație întregul cuprins al scrisoarei, constată că Elena Docan nu numai că nu a renunțat la beneficiul sus zisei deciziuni, dar din contră că prin această scrisoare dânsa și-a afirmat dreptul său de proprietară asupra moșiei așa cum l'a recunoscut justiția;

Că, dar, Curtea pentru a găsi înțelesul scrisoarei, nu s'a mulțumit ca să ia în parte diferite frase și expresiuni cum face recurenta, ci a examinat scrisoarea în întregul ei, adică și în termenii cari nu sunt favorabili interpretării ce i se dă de recurentă, și din această examinare și-a format convingerea că în ea nu se cuprinde nici o renunțare;

Considerând că judecând astfel, Curtea n'a făcut nici o denaturare, ci conformându-se regulilor de interpretare a constatat în mod suveran care este înțelesul scrisoarei prezentate, prin urmare motivul este neintemeiat.

Asupra motivului II de casare:

II. «Violarea art. 1198, 937—940 cod. civ.

«Am cerut Curței de Iași să dovedesc cu martori că tatăl meu, Ioan Docan, a făcut un dar deghizat, cumpărând moșia Matieni pe numele soției sale, Elena Docan, mama mea, în anul 1862 Martie 31. Tatăl meu a murit la 1897 Febr. 15, sub legea nouă, și eu sunt fiică unică».

«Ceream dovada cu martori pentru a ajunge la revendicarea moșiei, de oarece donațiunile deghizate sunt nule de drept sau cel puțin reducibile până la întregirea rezervei, iar pe de altă parte, dispozițiile art. 937—940 cod. civ. sunt de ordine publică, și în-

frângerea lor poate fi dovedită prin toate mijloacele de drept, fiind o fraudă la lege (art. 1198 cod. civ.).

«Curtea deci violează aceste texte de lege, când respinge dovada cerută și dă o hotărîre casabilă».

Considerând că Curtea de apel a judecat că deși proba testimonială pentru dovedirea faptelor alegate prin motivul de recurs, este admisibilă, cu toate acestea a respins această dovadă pentrucă a devenit inutilă;

Că, în adevăr, chiar de ar fi o donațiune deghizată, numai soțul dăruitor ar fi avut dreptul să ceară anularea donațiunei, el însă încetând din viață fără să fi făcut o asemenea cerere, darul a devenit valabil și neatacabil; că, art. 1697 cod. Calimach e general și prin urmare se referă la orice fel de dar, direct ori indirect, pe față sau deghizat, ori cum ar fi acest dar rămâne puternic dacă dăruitorul nu l'a doborât cu dovadă în viața sa;

Că, prin urmare, dovada darului a devenit inutilă odată ce recurenta în calitate de moștenitoare nu mai are dreptul să ceară nulitatea lui;

Considerând că Curtea judecând astfel a făcut o justă interpretare și aplicare a art. 1697 cod. Calimach;

Că, împrejurarea că donatorul a încetat din viață sub legea nouă, nu poate avea nici o influență în cauză, de oarece donațiunea fiind făcută sub codul Calimach, cu drept cuvânt Curtea a aplicat dispozițiunile acelu codice;

Având în vedere că recurenta pretinde că dispozițiile legii nouă și anume art. 940 al. II cod. civ. ar fi de ordine publică și din această cauză ar fi aplicabile și la o donațiune făcută Elenei Docan sub legea anterioară;

Considerând însă că nulitatea prevăzută de acest articol, a fost stabilită numai în interesul moștenitorilor rezervatari, ca o măsură de protecțiune și sancțiune a rezervei în cazul când ea a fost atinsă prin liberalitățile făcute de defunct; cu alte cuvinte, nulitatea s'a admis nu pentru vreun interes general sau de ordine publică, ci pentru ocrotirea unui interes pecuniar, astfel că acțiunea derivând din cauza acestei nulități, nu poate să fie intentată decât de moștenitorii în interesul cărora ea a fost prescrisă;

Că, odată ce nulitatea nu este de ordine publică, art. 940 cod. civ. nu se poate aplica și la donațiunea făcută sub cod. Calimach Elenei Docan, pentru motivul că legea nouă nu poate avea efect retroactiv și ea nu se aplică la drepturile cari derivă din contracte încheiate mai înainte și cari constituiesc drepturi câștigate;

Că, dar, motivul invocat este neintemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 18 Iunie 1910

Președinta d-lui C. Văllimărescu, prim-președinte

Maria Athanasovici, ca tutoare, și alții
cu Constanța și maior M. Obogeanu

CAPACITATE. — PATRIMONIUL ALTUIA. — LIMITE — ANULAREA ACTULUI FĂCUT DE O PERSOANĂ FĂRĂ CALITATE. — ART. 408 COD. CIVIL.

TUTOR. — ACTE. — MANDAT TACIT. — MINORI DEVENIȚI MAJORI. — MANDAT EXPRES.

MANDATUL «AD LITEM». — DACĂ POATE FI TACIT. — ART. 70 ALIN. 5 PR. CIVILĂ.

TUTOR. — ACȚIUNE. — LIPSA MANDATULUI EXPRES DIN PARTEA MAJORILOR — ACȚIUNE. — NULITATE.

INCAPACITATE. — NULITĂȚI. — ART. 952 COD. CIVIL.

MINOR. — MAJORAT. — EXERCITIUL ACȚIUNILOR.

AUTORITATE DE LUCRU JUDECAT. — CONDIȚIUNI. — ART. 1201 COD. CIVIL.

CONTESTAȚIE. — MOTIVE. — INVOCAREA LOR.

1° Intre capacitatea de a lucra valabil pentru tine însuși și puterea de a lucra pentru patrimoniul altuia, există o legătură evidentă atunci când persoana lucrează în limitele puterii sau capacității sale, când actul excede însă limitele, el este numai anulabil dacă e făcut de o persoană incapabilă, și poate deveni chiar valabil prin prescripție, iar când e făcut de o persoană fără putere, actul e cu totul nul și de nul efect.

2° Dacă în drept este necontestat că actele făcute de un tutor, posterior ajungerei la majorat a minorilor, cu asentimentul tacit al acestora, sunt socotite a fi făcute pe baza unui mandat tacit, totuș aceste principii nu pot fi aplicabile acolo unde legea cere un mandat expres.

3° Mandatul *ad litem* fiind un mandat expres, un tutor nu poate porni acțiune în justiție sau a execută o hotărîre judecătorească, fără a avea mandat expres din partea copiilor săi deveniți majori.

4° Dispozițiunile art. 952 cod. civil, potrivit cărora persoanele capabile de a se obliga nu pot opune minorului, interzisului sau femeii măritate incapacitatea lor, se aplică numai la nulitățile relative, nu și la cele absolute, cari pot fi ridicate de orice parte interesată, astfel că lipsa de putere și calitate a unui tutor legal de a intenta o acțiune în numele copiilor majori, poate fi invocată de orice parte, ea având de efect nulitatea completă a sentinței.

5° Minorul ajuns major are singur exercitiul acțiunilor sale, orcât de depărtat în timp ar fi faptul generator al dreptului său.

6° Pentru ca să existe autoritate de lucru jude-

cât, în ce privește părțile unei sentințe, trebuie ca toate chestiunile să fi făcut obiectul desacordului între părți, asupra cărora să se fi pus concluziuni, astfel că această excepțiune nu se poate invoca decât pentru ceea ce s'a desbătut, *tantum judicatum, quantum litigatum*, simplele enunțări dintr'o sentință neputând avea autoritate de lucru judecat.

7° Pe calea contestațiunii la executare se poate opune sau din partea părților sau din partea celor de al treilea, orce mijloace ce au de obiect anularea sau suspendarea efectelor hotărârii, destul numai ca aceste mijloace să nu fi fost propuse sau rezolvate de instanța de fond, pe baza principiului autorității lucrului judecat.

Părțile au fost reprezentate în instanță, contestatoarea prin d-l avocat N. Titulescu, iar intimatele prin d-l avocat P. Toncescu. Ministerul public prin d-l procuror P. Neațu.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Maria Athanasovici, cu calitate de tutoare legală a minorului său fiu Marcel Popescu, de Ana Popescu, Alexandrina I. Trăsnea-Greceanu și I. Trăsnea-Greceanu, ca soț, toți domiciliați în București, în contra sentinței civile a trib. Romanați cu No. 370 pronunțată în ziua de 13 Maiu 1910, prin care admitându-se ca fondată contestațiunea făcută de Constanța M. Obogeanu și soțul său Maior M. Obogeanu, s'a anulat titlul executor și sentința civilă a trib. Ilfov secția VI, cu No. 190 din 1906, prin care moștenitorii defunctului Paraschiv Ghițulescu erau obligați a plăti apelantelor, în calitate de moștenitoare ale defunctului Dimitrie C. Popescu, suma de lei 25.000;

Având în vedere susținerile orale ale părților, concluziunile scrise, depuse la dosar, actele prezentate, cum și concluziunile Ministerului public;

Având în vedere și motivele din sentința apelată ¹⁾, pe cari Curtea le adoptă în totul, atât în ce privește constatările de fapt, cât și cele de drept, la care motive se mai adaugă și următoarele:

Având în vedere că din toate acestea în fapt rezultă cele ce urmează:

La 11 Maiu 1904, Maria Athanasovici, din București, în calitate de tutoare a minorilor săi copii rămași dela defunctul Dimitrie C. Popescu, prin petițiunea înregistrată la No. 20942 chiamă în judecată înaintea tribunalului Ilfov secț. IV pe Constantin Ghițulescu, pe Constanța Obogeanu și pe soțul său Căpitan Obogeanu, pentruca în calitate de moștenitori ai def. Paraschiv Ghițulescu, care ținuse în arendă moșia Farcășul din județul Romanați, proprietatea minorilor copii, să fie obligați a-i plăti suma de 25.000 lei, costul reparațiunii ecaretelor după moșia arendată, pe cari la expirarea contractului arendașul le lăsase în stare de ruină. Tribunalul prin sen-

tința cu No. 190 din 18 Aprilie 1906, în lipsa părților, a admis acțiunea, obligându-i a plăti reclamantei suma de lei 25.000.

În baza acestei sentințe investită cu titlu executor la No. 157 din 31 Maiu 1906, s'a cerut la trib. Romanați urmărirea averii imobiliare a contestatoarei, și care a dat loc la introducerea prezentei contestațiuni.

Având în vedere că motivul contestațiunii introdusă de Constanța Obogeanu și soțul său Maior Obogeanu din Slatina, înaintea trib. Romanați, cu petițiunea înreg. la No. 11977 din 5 Aprilie 1910, este că sentința tribunalului Ilfov secț. IV cu No. 190 din 1906, în baza căreia s'a urmărit de către Maria Athanasovici averea contestatei, situată în județul Romanați, este nulă, întrucât nu e obținută de cel cel ca se pretinde creditorul său, sau de un procurator cu mandat în regulă, ci de o persoană lipsită de calitate, care nu putea cere justiției condamnarea sa, de oarece acțiunea e intentată de Maria Athanasovici în calitate de tutoare a minorilor săi copii rămași dela defunctul său soț Dimitrie C. Popescu, când în realitate una din minore Alexandrina, căsătorită cu Trăsnea-Greceanu, devenise majoră înainte de intentarea acțiunii, iar cealaltă Ana, ajunsese la majorat în cursul procesului, înainte de pronunțarea sentinței, astfel că Maria Athanasovici nu mai putea reprezenta în justiție fără procură pe cele două fiice ale sale majore, numita nu ar fi putut sta în judecată în mod regulat, decât reprezentând numai interesele minorului său fiu Marcel Popescu;

Având în vedere că din extractele de stare civilă cu No. 445 din 1882 și No. 4680 din 1884, eliberate de Primăria comunii București, necontestate de intimați, rezultă că fiica apelantei Alexandrina e născută în anul 1882, iar Ana în anul 1884, astfel că prima în adevăr devenise majoră în momentul intentării acțiunii, secunda în cursul judecării procesului, înainte de pronunțarea sentinței contestate; de asemenea din lucrările aflate în dosarul tribunalului Ilfov, se constată că nici una din aceste persoane nu a fost introdusă în instanță;

Având în vedere că asupra motivului invocat de contestatoare și anume lipsa de putere a d-nei Maria Athanasovici de a reprezenta în justiție pe cele două fiice ale sale majore, apelanții răspund opunând existența mandatului tacit, întrucât, susțin dânsii, majorele Alexandrina și Ana ratificând judecata pornită de Maria Athanasovici, sentința tribunalului Ilfov cu No. 190 din 1906, urmează să le profite;

Având în vedere că, în această privință, în doctrină se face următoarea distincțiune între capacitate și putere: capacitatea e aptitudinea de a lucra valabil pentru tine însuși, puterea este puțința de a lucra pentru patrimoniul altuia, între ambele e o afinitate evidentă când persoana lucrează în limitele capacității sau puterii sale, în ambele cazuri actul e valabil și își produce efectele sale,

1) A se vedea această sentință în *Dreptul* No. 64 din 17 Octombrie 1910.

dar capacitatea și puterea se separă în mod vădit când actul excede limitele, când e vorba de incapacitate, actul e numai anulabil și va deveni valabil prin scurgerea prescripției, când e vorba de lipsă de putere actul e cu totul fără efect (Planiol, I, No. 1611);

Având în vedere că din cele expuse rezultă neîndoios că minoarele Alexandrina și Ana, devenite majore, ar fi trebuit să fie personal chemate în cauză, pentru a se evita nulitatea actelor făcute de tutoare, ceea ce după cum s'a arătat mai sus nu s'a făcut în speță. (Barozzi t. IV p. 446. Tutelă No. 22 (Daloz, 71. 2 165 citate în concluziunile depuse de d-l N. Titulescu).

Având în vedere că dacă, în drept, e necontestat că actele făcute de un tutor, posterior ajungerei la majorat a minorilor, cu asentimentul tacit al acestora, sunt socotite a fi făcute pe baza unui mandat tacit, chestiunea însă care se pune este, dacă se poate aplica aceste principii acolo unde legea cere un mandat expres;

Având în vedere că între diferitele feluri de mandate este și acela numit *ad litem*, adică acela prin care se încredințează unui mandatar intentarea unei acțiuni sau urmărirea ei, sau apărarea unei acțiuni intentate contra aceluia care dă mandatul și care în dreptul nostru civil trebuie să fie expres. Aceasta rezultă, în primul rând, din cunoscuta maximă: «Nul ne plaide en France par procureur, fors le roi», care e aplicabilă și în legislațiunea noastră și care însemnează că nimeni nu poate urmări în justiție drepturile unei persoane, decât când e autorizat cu o procură expresă, și în al doilea rând din dispozițiunile art. 70 al. 5 pr. civilă, care consacră regula că mandatul *ad litem* să fie alăturat în copie la chemarea în judecată (Merlin, *Questions de droit. Prescription*, 515, citat în concluziunile scrise depuse la Curte de d-l avocat N. Titulescu, Cezărescu, Mironescu în nota de sub art. 70);

Având în vedere că Maria Athanasovici, fiind astfel lipsită de putere și calitate de a intenta acțiunea în daune ce a introdus înaintea tribunalului Ilfov secț. IV în numele majoarelor sale fiice, Alexandrina și Ana, întrucât nu avea dela acestea procură în regulă, ne mai fiind tutoarea lor, sentința obținută fără mandat este «res inter alios» și deci dacă e cert că majoarele Alexandrina și Ana, ar fi putut începe procesul, chemând din nou în judecată pe Constanța Obogeanu, dacă procesul intentat de Maria Athanasovici se pierde, este echitabil și legal ca și contestatoarea la rândul ei, să nu accepte că a fost bine judecată, când a fost chemată în instanță de o persoană fără calitate, și astfel această sentință dacă nu poate obliga pe majoarele Alexandrina și Ana nu poate nici să le folosească. (Pandectes fr. t. 17 *Chose jugée* p. 505 No. 1178, a se vedea concluziunile scrise depuse la Curte de d-l N. Titulescu);

Având în vedere că obiecțiunea apelantelor că această nulitate nu poate fi ridicată decât de minori, de oarece

conform dispozițiunilor art. 952 cod. civil, persoanele capabile a se obliga nu pot opune minorului, interzisului, femeii măritate, incapacitatea lor, este nefondată, întrucât dispozițiunile menționatului text de lege, se aplică numai la nulitățile relative, nu și la cele absolute, cari pot fi ridicate de orice parte, și lipsa de putere și calitate a d-nei Maria Athanasovici de a intenta această acțiune în numele majoarelor are de efect nulitatea completă a sentinței;

Având în vedere că apelantele mai obiectează că faptele cari au motivat procesul sunt fapte petrecute în timpul minorității apelantelor Alexandrina și Ana și deci tutoarea putea face procesul relativ la acele fapte chiar după majoratul lor; că, d-na Athanasovici putea figura singură în proces, fiind usufructuară legală; și în fine că întrucât în actul dotal al d-șoarei Alexandrina Popescu, făcut cu ocaziunea trecerii sale în căsătorie cu I. Trăznea-Greceanu, s'a racunoscut tutoarei Maria Athanasovici, de către toți moștenitorii, dreptul de a administra întreaga avere până la majoratul lui Marcel Popescu, numita putea în calitate de administratoare a averii să susție orice acțiune;

Considerând că alegațiunea că procesul e relativ la fapte petrecute pe timpul minorității tuturor copiilor, e cu totul neserioasă și această împrejurare nu poate face a se considera acțiunea ca bine intentată numai de tutoarea Maria Athanasovici, fără procură în regulă din partea celor majori, de oarece minorul odată ajuns major, are singur exercițiul acțiunilor sale oricât de depărtat în timp ar fi faptul generator al dreptului său;

Considerând că cealaltă alegațiune că Maria Athanasovici putea figura singură în proces, fiind usufructuară legală a averii minorilor săi copii, este de asemenea nefondată, de oarece pe lângă că usufructul încetase prin recăsătorirea tutoarei, după cum se [poate vedea din chiar faptul că numita purtă numele de Athanasovici în loc de Popescu, apoi acțiunea nu e făcută în această calitate, ci ca tutoare legală, și în fine cea de a treia alegațiune de asemenea nu are nici o valoare, fiindcă actul dotal de care se face mențiune este cu 4 ani posterior intentării acțiunii;

Considerând dar că, întrucât reclamanta la intentarea acțiunii și mai târziu până la pronunțarea sentinței, nu mai era tutoare decât asupra unuia din copii, deci numai putea intenta acțiunea în această calitate de tutoare, și nici nu avea putere să facă acțiunea în numele majoarelor sale fiice, neavând mandat expres dela dânsese, acțiunea intentată de numita contra contestatoarei Constanța Obogeanu urmează a fi considerată ca nulă și de nul efect, și prin consecință tot ca atare și sentința dată asupra acestei acțiuni;

Având în vedere și celelalte susțineri ale apelantelor că contestatoarea nu mai putea ridica astăzi nici o obiecțiune în privința calității ce Maria Athanasovici a avut în

procesul judecat înaintea tribunalului Ilfov, întrucât această chestiune trebuia desbătută cu ocaziunea judecării fondului, astfel că din acest punct de vedere existând autoritatea lucrului judecat, contestația nu mai poate cere nulitatea sentinței pe acest motiv și, în orice caz, nu pe cale de contestație s'ar putea ridica această obiecție, ci pe căile ordinare, opoziție, apel, etc.;

Având în vedere că, pentru ca să existe autoritate de lucru judecat, în ce privește părțile unei sentințe, trebuie ca toate chestiunile să fi făcut obiectul desacordului între părți, asupra cărora să se fi pus concluziuni, astfel că această excepție nu se poate invoca decât pentru ceea ce s'a desbătut, *tantum judicatum, quantum litigatum*, simplele enunțări dintr'o sentință nu pot avea autoritate de lucru judecat (Lacombe, *Chose jugée*, pg. 56 și Lacoste, ediția din 1904, pg. 132);

Având în vedere că, din lucrările aflate în dosar, rezultă că calitatea de tutoare a Mariei Atanasovici, este o simplă enunțare în sentință; că această calitate nu a fost obiectul unor debateri contradictorii, și astfel ea poate fi pusă din nou în discuție și numai pe cale de contestație, principiu stabilit de Inalta Curte de casație care a decis că pe calea contestației la executare se poate opune, sau din partea părților, sau din partea celor de al treilea, toate mijloacele ce au de obiect anularea sau suspendarea efectelor hotărârii, destul numai ca ele să nu fi fost propuse sau rezolvate pe baza principiului autorității lucrului judecat (Barozzi, *Contestațiuni*, I, pag. 403);

Considerând că, din acest punct de vedere, și această obiecție ridicată de apelante urmează a fi respinsă ca nefondată.

În ce privește ultima obiecție ce se ridică că, în orice caz, sentința tribunalului Ilfov, secția IV, cu No. 190 din 1906, urmează a-și produce efectele ei legale în privința minorului Marcel Popescu, care a fost bine reprezentat în justiție prin tutoarea Maria Athanasovici, și deci această sentință trebuie a fi executată pentru partea cuvenită minorului din suma de lei 25.000, ce contestația a fost obligată să plătească;

Având în vedere că, pentru ca această sentință să poată rămâne în ființă pentru treimea minorului Marcel Popescu, ar trebui ca și creanța de 25.000 lei, constatată prin această sentință, să poată fi divizibilă;

Având în vedere că, pentru a putea ajunge la acest rezultat, urmează a ne întrebă dacă acțiunea s'ar fi putut intenta de minor pentru o treime, căci dacă se va admite că *ab initio*, minorul Marcel Popescu nu putea cere singur treimea lui, nici astăzi acest rezultat nu poate fi obținut;

Având în vedere că, în speță, se cere lichidarea unor pretențiuni isvorâte dintr'un contract de arendare, prin care defunctul D. C. Popescu, părintele apelantelor cari figurează în acest proces, arendase defunctului Ghițulescu

moșia Fărcașul, din județul Romanați, contract de arendare care, prin succesiune, a intrat în patrimoniul indivis al minorilor rămași pe urma defunctului D. C. Popescu;

Având în vedere că, în această stare de indiviziune, pentru a se ajunge la lichidarea drepturilor moștenitorilor derivând din acel contract de arendare, s'ar fi cerut unanimitatea codevălmășilor; numai unul din comoștenitori nu ar fi putut intenta singur procesul pentru partea lui, de oarece e cunoscută regula la indiviziune, că nici un act relativ la patrimoniul indivis nu se poate face decât cu asentimentul tuturor moștenitorilor, afară de aceasta, obligațiunea defunctului Ghițulescu era o obligațiune de a face, adică de a conserva conacul și a predă ecaretele în bună stare, în caz de proces el se putea liberă, nu plătind suma cerută, ci procedând la reparațiunea stricăciunilor ce eventual s'ar fi constatat; deci și din acest punct de vedere obligațiunea arendașului era indivizibilă, căpătând însă caracterul divizibilității numai prin efectul sentinței contestate care acordase reclamanților o sumă de bani, fără însă a-și perde prin aceasta caracterul ei original;

Că, fiind dar demonstrat că acțiunea intentată de Maria Atanasovici nu se putea intenta numai pentru minor, nu se poate susține că ar fi astăzi valabil ceea ce dela început nu a fost valabil;

Considerând dar că, pentru toate aceste motive, contestațiunea bine a fost admisă în întregime, și deci și din acest punct de vedere apelul devine nefondat și astfel sentința tribunalului Romanați, cu No. 370 din 13 Maiu 1919, urmează a fi confirmată în totul.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Const. G. Rătescu, în unire cu concluziunile d-lui procuror, în majoritate, respinge apelul.

Semnați : C. Văllimărescu, I. Urdărianu, I. B. Doxescu,
Const. G. Rătescu.

Opiniune

Având în vedere că Maria Atanasovici a intentat o acțiune în daune moștenitorilor Ghițulescu, ca să fie obligați, în calitate de foști arendași, a-i plăti o sumă de bani pentru desființarea și deteriorarea unor ecareteri de pe moșia ce le-a fost arendată, și a obținut câștig de cauză prin o sentință definitivă;

Având în vedere că Maria Atanasovici a intentat această acțiune în calitate de tutoare a minorilor săi copii, în fapt însă se constată că, în timpul procesului, doi dintre minori deveniseră majori, rămâne însă perfect stabilit că Marcel Popescu pră minor la intentarea acțiunii și este și astăzi în aceeași stare. Prin urmare, dacă pentru cei doi epitropisiți ai săi, deveniți majori, Maria Atanasovici neavând procură specială spre a stă în justiție în numele lor, se poate socoti că a lucrat fără putere, nu este mai puțin adevărat că pentru minor era singură în drept să pornească această acțiune, așa că pentru acesta sentința definitivă este obținută cu formele legale;

Considerând că, deși se obiectează că această sentință nu se poate menține în parte și anulă în parte, pentru

cuvântul că obligațiunea arendașului de a repara la plecare ecareturile după moșia arendată, fiind o obligațiune de a face, ea este indivizibilă, totuș această obligațiune serioasă și fondată în principiu, nu mai are valoare, când obligațiunea de a face s'a transformat în acțiune în daune-interese, unde fiind vorba de o sumă de bani, ea este eminamente divizibilă;

Considerând că, în speță, tutoarea a chemat în judecată pe moștenitorii Ghițulescu, pentru a-i plăti suma de 30.000 lei ca daune; că aceștia au primit astfel judecata; că astfel au fost condamnați la plata unei sume de bani, sumă care ușor se poate împărți, determinându-se partea fiecăruia dintre reclamanti;

Că astfel fiind, urmează ca cel puțin urmărirea făcută de tutoarea Maria Atanasovici să fie menținută în ceea ce privește pe minorul său fiu Marcel Popescu.

Pentru aceste motive, difer de opiniunea majorității numai în ceea ce privește pe minorul Marcel Popescu, și sunt de părere a i se admite apelul, a se reformă în parte sentința tribunalului, a se admite în parte contestațiunea soților Obogeanu și a se menține urmărirea numai pentru sumele de bani datorite minorului.

Semnat, C. Crăsnaru.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CUREA DE CASAȚIUNE DIN FRANȚA

Audiența din 29 Iulie 1910

SPERJUR.—JURĂMÂNT DECIZOR.—INADMISIBILITATEA ACȚIUNEI CIVILE, ÎN UEMA PRESTĂRII JURĂMÂNTULUI.— ADMITEREA ACȚIUNEI PUBLICE.— ART. 1363 C. CIV. FR. (1213 C. CIV. ROM.). — ART. 366 C. PEN. FR. (293 C. PEN. ROM.).

Dacă, în virtutea art. 1363 din codul civil fr. (1213 C. civ. rom.), partea care a deferit jurământul decizor, nu mai poate, în urma prestării jurământului, să exercite acțiunea civilă pentru repararea prejudiciului cauzat prin falșitatea acestui jurământ, acțiunea ministerului public este însă admisibilă, căci altfel art. 366 din codul penal fr. (293 C. pen. rom.) n'ar mai putea niciodată fi aplicat.

(Din Sirey, 1910, *Bull. des sommaires*, partea I, p. 96).

Observație.— Art. 1213 din codul civil dispune că decăteori o parte a jurat, cealaltă nu mai este primită a dovedi falșitatea jurământului, soluție admisă și de codul Caragea: «Când prigonitoarea parte va jură după cererea protivnicului, zice art. 53, partea VI, capit. 2 din acest cod, să rămăe neșupărată și de se va găsi pe urmă împotivă dovadă».

Așa dar, în urma prestării unui jurământ, partea care le-a deferit sau referit adversarului, nu mai poate dovedi falșitatea lui, nici printr'o acțiune directă, nici ca parte civilă alăturată pe lângă Ministerul public.

După ce Ministerul public va dovedi în mod definitiv falșitatea jurământului prestat, sentința definitivă care se întemeiază pe prestarea jurământului, va putea însă fi reformată pe calea revizuirii

(art. 290, 3° Pr. civ.). Vezi D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, tom. VII, p. 413.

Vom observa, cu această ocazie, că, în materie civilă, nu însă în materie comercială (art. 46 cod. com.), nici Ministerul public nu va putea dovedi falșitatea jurământului prin martori, dacă valoarea litigiului este mai mare de 150 lei, decât atunci când ar exista un început de probă scrisă, pentru că dacă ar fi altfel, partea care ar fi perdat procesul prin prestarea jurământului din partea adversarului său, s'ar folosi în mod indirect de acest mijloc de probație, pe care legea îl refuză înaintea jurisdicției civile. Vezi D. Alexandresco, *op. cit.*, t. VII, p. 413, text și nota 4, precum și numeroase autorități citate acolo.

S. R.

TRIBUNALUL CIVIL DIN PARIS

Audiența din 9 Iunie 1910

ANTICHREZĂ.— CONTRACT REAL.— CONDIȚII DE EXISTENȚĂ.— PUNEREA ÎN POSESIE A CREDITORULUI.

Atât din caracterul contractului de antichreză cât și din natura foloaselor juridice ale acestui contract, rezultă că dreptul creditorului antichrezist nu ia naștere decât din ziua în care creditorul a a fost pus în posesiunea imobilului constituit în antichreză; de unde rezultă că creditorul antichrezist nu are un drept opozabil terților, în specie creditorilor ipotecari înscriși mai târziu asupra aceleiaș imobil, decât din momentul tradărei imobilului și transcrierii contractului.

(Din Sirey, 1910, *Bull. des Sommaires*, partea II, pg. 41, col. 1).

Observație.— Principiul pus de tribun. din Paris este incontestabil. Cpr. Baudry et Loynes, *Privil. et hypothèques*, I, 168 și 178 (ed. 3-a); D. Alexandresco (. X, p. 298, nota 3), care se ocupă pe larg de această chestiune. S. R.

CURTEA DE APEL DIN ROUEN

— 28 Mai 1910 —

ANTICHREZĂ.— CONDIȚIILE DE EXISTENȚĂ ALE ACESTUI CONTRACT.— TRĂDAREA IMOBILULUI ÎN MÂNILE CREDITORULUI.— INEXISTENȚA ANTICHREZEI ÎN CAZ CÂND DEBITORUL PERCEPE FRUCTELE ȘI LE REMITE CREDITORULUI.

Antichreza fiind o varietate a nantimentului, presupune ca condiție indispensabilă a existenței ei, tradiția imobilului constituit în antichreză în mâinile creditorului, de unde rezultă că nu există antichreză, dacă debitorul și-a rezervat dreptul de a percepe el însuș fructele imobilului spre a le remite creditorului. (Din *Bull. des sommaires de la jurispr. française, Recueil Phily*, anul 1910).

Observație.— Principiul pus de Curtea din Rouen nu este decât o consecință a realității contractului de antichreză. Vezi D. Alexandresco, t. X, p. 298, nota 3. Vezi și Planiol, II, 2497 (ed. 5-a), care citează în acelaș sens o altă decizie tot a Curței din Rouen, cu data din 29 Noembrie 1893, pe care însă n'am putut-o controla. S. R.